

برآوردها و پیامدهای تغییر داوطلبانه حسابرس در ایران

سولماز تقی زاده فرهمند^۱

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فیروزکوه، تهران، ایران، farahmandsanaz21@yahoo.com

چکیده - در این مقاله به برآوردها و پیامدهای تغییر داوطلبانه حسابرس در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته می شود. برای این کار با استفاده از روش نمونه گیری حذف سیستماتیک ۱۲۹ شرکت بورس اوراق بهادار برای در نظر گرفته شد. سپس با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی به تحلیل نتایج پژوهش پرداختیم. برای تجزیه و تحلیل داده های از دو مدل رگرسیون لجستیک استفاده شد. نتایج اجرای مدل ها نشان می دهد که "شرکت هایی که درصد بیشتری مالکیت دولتی دارند"، "شرکت هایی که تامین مالی خارجی کمتری دارند"، "شرکت هایی که اندازه بزرگتری دارند" و "شرکت هایی که بازده دارایی کمتری دارند" تمایل بیشتری به تغییر حسابرس دارند. همچنین بازار نسبت به تغییر حسابرس واکنش نشان می دهد.

کلید واژه- تغییر حسابرس، پیامدهای تغییر داوطلبانه حسابرس، بورس اوراق بهادار تهران.

شرکت های انرون، ورلدکام و نظایر آن استقلال حسابرسان همواره مورد سؤال قرار گرفته، نهادهای نظارتی حرفه ای حسابداری و بازار سرمایه به منظور تقویت استقلال حسابرسان، تغییر منظم آن ها را به عنوان یکی از راهکارها پیشنهاد یا الزام کرده و به اجرا گذاشته اند (بولو و همکاران، ۱۳۸۹).

پژوهش گرانی چون دی آنجلو (۱۹۸۲)، مگی و تسنگ (۱۹۹۰)، تنو (۱۹۹۲)، کریشنان و همکاران (۱۹۹۶) معتقدند که تهدید بالقوه تغییر حسابرس می تواند باعث تاثیرگذاری بر روی اظهارنظر حسابرس و در نهایت استقلال او شود. چاوو رایس (۱۹۸۲)، کراسویل (۱۹۸۸)، سیترون و تافلر (۱۹۹۲)، کریشنان و استفانس (۱۹۹۵) و لینوکس (۲۰۰۰) اعتقاد دارند که عدم صدور اظهارنظر مطلوب یا گزارش مورد نظر صاحبکار توسط حسابرس، از جمله مهم ترین دلایل تغییر حسابرس است. اما، نتایج پژوهش های منون و اسچوارتس (۱۹۸۵) این نتایج را تأیید نمی کند.

در سال های اخیر بعد از تشکیل جامعه حسابداران رسمی، پدیده تغییر حسابرس و در پی آن ارائه اظهار نظر مورد درخواست صاحبکار در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، به پدیده های مرسوم تبدیل شده است. این موضوع می تواند قدرت حرفه ای و استقلال حسابرس را تحت الشعاع قرار داده و پیامدهای نامطلوبی را به همراه داشته باشد. از آنجا که گزارش حسابرسان در فرآیند تصمیم گیری استفاده کنندگان

۱- مقدمه

یکی از الزامات رقابت سالم دسترسی سرمایه گذاران و کلیه ی مشارکت کنندگان بازار به اطلاعات صحیح و قابل اطمینان است. یکی از انواع مهم بازارها بازار سرمایه است که اطلاعات شفاف و قابل اطمینان بر عملکرد آن به شدت مؤثر است. وجود نقصان و ابهام در اطلاعات در این بازار موجب افزایش هزینه ی مبادلات و ناتوانی بازار در تخصیص بهینه منابع می شود. اطلاعات که جزء جدایی ناپذیر فرآیند تصمیم گیری است هر چه شفاف تر و قابل دسترس تر باشد، می تواند به اتخاذ تصمیمات صحیح تری در زمینه ی تخصیص بهینه منابع منجر گردد و در نهایت باعث کارایی تخصیصی و شفافیت بازار شود که هدف نهایی بازار سرمایه است (مهدوی و ابراهیمی، ۱۳۸۹).

گزارش حسابرس درباره ی صورت ها و سایر اطلاعات مالی از مهم ترین ابزارهای حصول اطمینان از قابلیت اطمینان اطلاعات شرکت ها به شمار می رود. حسابرسان مستقل از طریق اعتباردهی به صورت های مالی و سایر اطلاعات مورد رسیدگی آلودگی ها را از اطلاعات مالی می زدایند و موجب شفافیت و قابل اطمینان اطلاعاتی شرکت ها می شوند. بر همین اساس، حسابرسی صورت های مالی توسط حسابرسان مستقل به عنوان یکی از الزامات اصلی بورس های مختلف دنیا به شمار می آید. در دهه های اخیر، که به دلیل برخی رسوایی های مالی نظیر رسوایی های حسابداری